

Leidingdeel Actueel – Orgaandonatie

A) Doel

1. *Betekenis benoemen*

Orgaandonatie is een complex onderwerp, waar ook christenen heel verschillend over denken. In deze schets komen verschillende aspecten van orgaandonatie aan de orde. Het onderwerp heeft onder meer te maken met onze visie op ons lichaam en hoe wij denken over leven en dood.

2. *Actualiteit aangeven*

Orgaandonatie is een heel actueel onderwerp. Jongeren van 18 jaar krijgen een brief met de vraag om hun keuze t.o.v. orgaandonatie te registreren. In 2018 is een wetsvoorstel aangenomen dat er vanaf 2020 van iedere Nederlander geregistreerd wordt dat hij geen bezwaar heeft tegen orgaandonatie, tenzij hij of zij anders aangeeft. Het is dus ook voor jongeren belangrijk om hun mening hierover te vormen en hierin een keuze te maken.

3. *Christus centraal stellen*

De Heere Jezus leefde volmaakt in liefde voor anderen en gaf Zijn leven zelfs voor hen. Hij stond weer op uit de dood met een verheerlijkt lichaam en daarom geloven we ook in 'de wederopstanding van ons lichaam en een eeuwig leven'. Onze gezondheid is niet het belangrijkste, maar dat is Christus.

B) Achtergrondinformatie

Zoals bij punt A aangegeven is, is orgaandonatie een actueel onderwerp. Jongeren krijgen hier sowieso mee te maken. Tot 2020 is het zo dat de familie gevraagd wordt te beslissen als iemand overlijdt zonder geregistreerd te zijn in het donorregister. Vanaf 2020 wordt iedereen die zich na twee brieven niet registreert, automatisch geregistreerd met 'geen bezwaar'. Dit wordt in de schets uitgelegd in het kader over de nieuwe donorwet.

Ongeveer 40% van de Nederlandse bevolking vanaf 12 jaar had zich begin 2018 geregistreerd in het donorregister. Hiervan gaf ruim de helft toestemming voor orgaandonatie en ongeveer 30% deed dat niet. In Nederland wachten gemiddeld rond de 1000 mensen op een nieuw orgaan. Per jaar sterven ongeveer 150 mensen van de wachtlijst, omdat ze niet op tijd een orgaan krijgen. Daartegenover zijn er jaarlijks ongeveer 250 mensen die na hun dood één of meerdere organen doneren. Eén donor kan 8 levens redden, wanneer alle organen gedoneerd kunnen worden (hart, 2 nieren, 2 longen, lever, alvleesklier en dunne darm). Ieder jaar worden er ongeveer 1250 transplantaties uitgevoerd, met organen en weefsels afkomstig van zowel overleden als levende donoren.

Sommige christenen zijn positief over dit nieuwe systeem, omdat daardoor mogelijk meer donororganen beschikbaar komen. Er zijn immers lange wachtlijsten voor donororganen. Andere christenen hebben bezwaren tegen het nieuwe systeem, omdat God de eigenaar van ons lichaam is en niet de overheid. Ze vinden dat orgaandonatie en vrijwillige persoonlijke keuze moet blijven waar geen sprake mag zijn van dwang of verplichting. Zo blijft het een donatie. Ook vinden ze het belangrijk dat mensen de ruimte hebben om zelf een keuze te maken t.a.v. dit gevoelige en complexe onderwerp.

Orgaandonatie is een complex onderwerp. In literatuur en op internet zijn er allerlei aspecten te vinden die hiermee te maken hebben. De meningen over orgaandonatie lopen behoorlijk uiteen. Ook onder christenen. De schets is daarom niet vanuit het perspectief van een voor- of tegenstander geschreven. Belangrijke aspecten die te maken hebben met orgaandonatie, worden vanuit Bijbels perspectief behandeld.

Houd er rekening mee dat orgaandonatie een gevoelig onderwerp is. Het heeft immers te maken met leven en dood en met je eigen lichaam. Het is ook mogelijk dat er jongeren in de groep zijn die in de praktijk te maken hebben (gehad) met orgaandonatie. Misschien omdat iemand in zijn of haar omgeving donor is geweest of juist een donororgaan gekregen heeft. Het kan ook zijn dat de vraag naar orgaandonatie gesteld is bij het plotselinge overlijden van een bekende of dat een bekende, misschien al lange tijd, op een wachtlijst staat voor een donororgaan. Voor deze jongeren kan het onderwerp een extra lading hebben.

Suggesties voor verdieping

- ❖ **Bijbel:** zie tekstverwijzingen in de schets

- ❖ **Geloofsbelijdenis:** Apostolische geloofsbelijdenis, Heidelbergse Catechismus zondag 9, 10, 17 en 22, Nederlandse Geloofsbelijdenis art. 13, 14 en 37

- ❖ **Literatuur:**
  - *Wilt u donor zijn?*, dr. A.A. Teeuw
  - *Ons leven is van God* ('Hoe lief heb ik Uw wet', 6^e gebod, dr. R. van Kooten, p.171-213)
  - *Wet en Evangelie*, Prof. dr. W.H. Velema, p. 115-119
  - *Rondom de dood*, Prof. dr. J. Douma, p. 117-138
  - *Veelvuldig vragen naar de weg 5*, ds. J.H. Velema, 130-135
  - *Leven en dood in Hoger hand*, dr. J. Hoek, p. 127-141
  - [artikel op de website van NPV](#)
  - [artikel op de website van de RMU](#)
  - [website van de Transplantatiestichting](#)

C) Suggesties voor de avondinvulling

Niveau 1	Niveau 2
<p>Alternatieve startopdracht</p> <p>Inventariseer hoe de jongeren ten opzichte van orgaandonatie staan en noteer de uitkomsten op het bord. Laat de jongeren een groene of een rode kaart opsteken bij de volgende uitspraken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik heb al weleens nagedacht over orgaandonatie. - Ik weet veel van orgaandonatie af - Ik heb de keuze al gemaakt of ik orgaandonor wil zijn - Ik heb mijn keuze vastgelegd in het donorregister - Ik wil orgaandonor zijn - Ik wil geen orgaandonor zijn - Ik wil de keuze overlaten aan mijn nabestaanden 	<p>Alternatieve startopdracht</p> <p>Laat de jongeren elkaar interviewen over orgaandonatie. Vooraf kunnen de jongeren zelf een aantal vragen bedenken om elkaar over dit thema te stellen. Zie voor deze verwerking de verwerkingsvormen op de website van het LCJ.</p>
<p>Bijbel Genesis 1: 26-31</p> <p><i>Laat deze vragen altijd aan de orde komen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat betekent het dat de mens naar Gods beeld geschapen is? 2. Wat staat er in vers 27 nog meer over hoe God de mens schiep? 3. Vertel in eigen woorden wat God in vers 28 t/m 30 tegen de mens zegt. 4. Welk refrein uit dit hoofdstuk komt ook bij de schepping van de mens terug? 	<p>Bijbel Genesis 1: 26-31</p> <p><i>Laat deze vragen altijd aan de orde komen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zoek een aantal verwijsteksten op: Genesis 5:1, Genesis 9:6 en Efeze 4:24. Leg met behulp van deze teksten uit wat het betekent dat de mens naar Gods beeld geschapen is. 2. Op welk moment in de Bijbel komen de dingen die God in dit gedeelte tegen de mens zegt nog een keer terug? Waarom denk je dat God dat dan opnieuw zegt? 3. Wat zegt vers 31a over God en over de mens? 4. Er wordt weleens gezegd dat de mens de kroon op Gods schepping is. Hoe zie je dat terug in dit Bijbelgedeelte?
<p>Overige verwerking</p> <p><i>Ervaringsverhaal</i></p> <p>Lees een verhaal voor van iemand die een donororgaan gekregen heeft of een nabestaande van een orgaandonor. Op de website van de transplantatiestichting kan je diverse verhalen vinden. Bespreek samen hoe</p>	<p>Overige verwerking</p> <p><i>Concordantie</i></p> <p>Laat de jongeren met behulp van een concordantie woorden in de Bijbel opzoeken die te maken hebben met orgaandonatie.</p> <p><i>Overig</i></p>

je tegen dit verhaal aankijkt en of dit je kijk op orgaandonatie al dan niet verandert.

Gastspreker

Nodig een gastspreker uit van de NPV om een avond te leiden over orgaandonatie.

Stellingen

Gebruik voor het bespreken van de stellingen één van de verwerkingsvormen van de website van het LCJ/HJW: stille-wand-discussie, Lagerhuisdebat of trek over de streep.

Een andere mogelijkheid is om iedere stellingen op een groot A3 papier te schrijven. Leg ieder papier op een aparte tafel in de ruimte en laat bij ieder papier een groepje jongeren zitten. Geef hen 5 minuten de tijd om op het papier te schrijven waarom ze het wel of niet eens zijn met de stelling. Als de tijd voorbij is, wisselen de groepjes en gaan ze met een andere stelling aan de slag. Bespreek aan het einde plenair wat er op de papieren geschreven is.

www.lcj.nl/verwerkingplus16

www.hervormdjeugdwerk.nl/verwerkingplus16

Zie voor het uitnodigen van een gastspreker en het bespreken van de stellingen niveau 1.

www.lcj.nl/verwerkingplus16

www.hervormdjeugdwerk.nl/verwerkingplus16

D) Antwoorden en suggesties

Startopdracht

Met de woordspin kan je gelijk nagaan wat de jongeren al weten over orgaandonatie en welke voor- en tegenargumenten zij kennen.

Je kunt de genoemde woorden door één persoon laten opschrijven of de jongeren zelf naar voren laten komen en hun associaties op laten schrijven.

Eindopdracht

Persoonlijk

Bijbelstudie

Wij mensen zijn naar het beeld en de gelijkenis van God gemaakt. We zijn ook als man of vrouw geschapen en hebben van God de heerschappij over de schepping gekregen. God keek naar ons en zag ons als Zijn zeer goed gemaakte schepsels.

Kijk voor een uitgebreidere Bijbelstudie naar de vragen bij punt C van dit leidingdeel.

Stellingen

Ik ben de baas over mijn eigen lichaam

In Nederland wordt over het algemeen van deze gedachte uitgegaan. Een mens bepaalt zelf wat er met zijn lichaam gebeurt, want hij is de eigenaar van zijn lichaam en heeft daar zelfbeschikkingsrecht over. Denken wij daar ook weleens zo over? De Bijbel laat ons zien dat we ons lichaam gekregen hebben van onze Schepper. Hij is de Eigenaar. Wij mensen zijn rentmeester over de schepping en dus ook over ons lichaam. Tegenover God zijn we verantwoording schuldig voor wat we met ons lichaam doen. Aan dit Bijbelse perspectief mogen we ons eigen denken en handelen spiegelen.

Er mag niet aangedrongen worden op orgaandonatie

Gezien de lange wachtlijsten voor donororganen is het begrijpelijk dat er veel aandacht is voor orgaandonatie. Dat gebeurt door voorlichting en campagnes. Het is wel belangrijk dat mensen de vrijheid en ruimte hebben om een eigen afweging en beslissing te nemen. Belangrijk is dat het orgaandonatie ook echt een donatie, een gift, blijft. Dwang is daarom niet goed, dat gaat verder dan aandringen. Een vraag is of de nieuwe donorwet een vorm is van aandringen of van dwang. Hier wordt verschillend over gedacht.

Orgaandonatie is een christenplicht

Dit kan een spanningsveld zijn. Vanuit het gebod om onze naaste lief te hebben als onszelf, zien sommige christenen orgaandonatie inderdaad als een christenplicht. Anderen zeggen dat het geen plicht is, omdat het dan geen vrijwillige persoonlijke keus en donatie meer is. Weer anderen zijn van mening dat orgaandonatie Bijbels gezien niet goed is. Binnen grenzen die de Bijbel stelt, mogen christenen verschillend denken en handelen. Belangrijk is dat we biddend een keuze maken.

Als je zelf een donororgaan zou willen ontvangen, moet je ook donor willen zijn

Ook dit kan een spanningsveld zijn. Sommige mensen zien dit inderdaad zo. Hierop zou je echter ook kunnen zeggen dat er dan sprake is van dwang en geen vrijwillige keus en gave. Wel kan het goed zijn om onszelf af te vragen of het niet inconsequent en egoïstisch is om wel te willen ontvangen en niet te geven. In Mattheüs 7:12 staat dat wij anderen mensen moeten doen wat wij willen dat zij ons ook zullen doen.

Vraag 1

In de Bijbel wordt meer dan eens opgeroepen om bereid te zijn, omdat we allemaal een keer moeten sterven. Vanuit dit perspectief is het voor iedereen, dus ook voor jongeren, belangrijk om bezig te zijn met ons levenseinde. Probeer deze vraag persoonlijk te maken. Denken jongeren zelf na over hun dood en waarom wel/niet? Houd er rekening mee dat dit gevoelige en heel persoonlijke vraag is. Er kunnen ook jongeren zijn die in hun directe omgeving te maken hebben gehad met een sterfgeval. Dit kan een rol spelen bij het bezig zijn met hun levenseinde.

Vanuit de vraag over orgaandonatie is het ook belangrijk om over ons levenseinde na te denken. Het stervensproces rondom orgaandonatie kan jongeren een ongemakkelijk gevoel geven. Er kunnen ook jongeren zijn die hier nuchter mee omgaan. Anderen vinden het wellicht belangrijker vinden om orgaandonor te zijn dan het offer dat een stervensproces voor de nabestaanden kan zijn. Sommige hebben mogelijk verhalen gehoord waarin naar voren kwam dat artsen niet op een juiste manier zouden handelen rondom het stervensproces, terwijl anderen juist vinden dat we erop moeten vertrouwen dat artsen de protocollen op een goede manier zullen naleven. Belangrijk is om te stimuleren dat jongeren het hier met mensen in hun omgeving over hebben.

Vraag 2

In onze samenleving en cultuur vinden veel mensen het belangrijkste om zo lang mogelijk te leven en gezond te zijn. Vanuit Bijbels perspectief is dat echter niet het belangrijkste. De Heere Jezus zegt dat één ding nodig is. Wat baat het een mens als hij heel oud wordt, maar schade lijdt aan zijn ziel (Mattheüs 16:26)? We leven niet alleen hier en nu, maar geloven de wederopstanding van het lichaam en een eeuwig leven. Dan krijgen we een nieuw lichaam en is het niet meer belangrijk of we oud geworden zijn of gezond waren. Het gaat er in dit leven en na dit leven om dat we Hem kennen. Dat is het eeuwige leven. Probeer bij deze vraag ook na te gaan hoe wij hier persoonlijk over denken en mee omgaan.

Vraag 3

Dat de Heilige Geest in een gelovige woont. Ons lichaam is daarom heilig, apart gezet voor God, en daarom moeten we het ook zo gebruiken. Daarmee zijn we in deze tijd ook verantwoordelijk om vanuit Bijbels perspectief naar orgaandonatie te kijken en daarin biddend een keuze te maken. We zijn immers niet zelf de eigenaar van ons lichaam.

Vraag 4

Vernederd lichaam

Het lichaam dat we nu hebben is – vanwege de zonde - in staat van vernedering. Dat geldt niet pas als we oud zijn en rimpels vertonen, maar ook als we nog jong zijn.

Dat betekent niet dat ons lichaam niet belangrijk is. Het is na de zondeval aan zwakheid, ziekte, ontluistering en de dood onderworpen. Ook stellen we onze handen, voeten, ogen, oren en mond in dienst van de zonde. Als we de Heere liefhebben, ervaren we dat als heel pijnlijk en is er het verlangen om de Heere met onze ziel en lichaam volmaakt te dienen.

Verheerlijkt lichaam

Om te beantwoorden aan het doel waarmee God ons geschapen heeft, moet ook ons lichaam verlost worden. Ons lichaam is niet maar een samenraapsel van onderdelen of slechts genetisch materiaal. Het blijft voor de Heere van belang. Als Jezus terugkomt, zal ons lichaam gelijkvormig worden aan het verheerlijkte lichaam van Christus. Dan zal ons lichaam zonder zwakheden en gebreken zijn. Het wordt gezaaid als een tarwekorrel in de aarde als ons lichaam begraven wordt, maar wordt opgewekt in heerlijkheid. Het zal dan ook nooit meer dienen als middel om zonde te bedrijven. Een radicale metamorfose. Alles is dan nieuw.

Vraag 5

Deze vraag kun je plenair behandelen, maar ook in groepjes of tweetallen waarna de belangrijkste punten plenair met elkaar deelt. Bespreek op een respectvolle manier de reacties op deze vraag en ga samen op zoek naar antwoorden. Mogelijk kunnen de literatuurtips verder helpen. Ook kan het goed zijn om een gastspreker uit te nodigen, zoals bij onderdeel C als suggestie gegeven is. Vooraf kan met de gastspreker besproken worden hoe de jongeren aankijken tegen orgaandonatie en welke vragen/twijfels zij eventueel hebben. Het belangrijkste is om al deze dingen samen bij de Heere te brengen en de jongeren te stimuleren om dit ook zelf te doen.

E) Extra voorbereiding

- ❖ Als je een spreker uitnodigt, moet je dit van tevoren regelen. Bespreek van tevoren met hem of haar het doel en de doelgroep van de avond. Zorg dat hij of zij een aansprekend verhaal heeft dat de jongeren raakt, er sprake is van interactie en dat er niet te veel overlapt met de inhoud van de schets. Je zou bijvoorbeeld een christelijke arts kunnen uitnodigen, die verstand van zaken heeft.
- ❖ Neem materiaal mee voor de creatieve eindopdracht. Denk aan kranten en tijdschriften, papier, potloden, viltstiften, scharen en lijm.
- ❖ Neem voor iedere jongere een groene en een rode kaart mee als je de alternatieve startopdracht van niveau 1 wilt doen.
- ❖ Zoek een verhaal op van de website van de Transplantatiestichting als je de overige verwerking van niveau 1 wilt doen.
- ❖ Zorg voor concordanties als je de overige verwerking van niveau 2 wilt doen.